

NÉPBARÁT.

Vasárnap martius 10-én.

1850.

Tartós boldogságot akarsz-e telálni?
Legjobb mód, barátom, semmit nem csudálni.

Hórat.

Tartalom. Az erdei virágok. — A Dzsingiskán vezérei. — Az aranyvilágból. — Czélszerű és olcsó marhatakaromány. — Hány hét a világ?

Az erdei virágok.

Ezelőtt sok száz esztendővel, egy nagy erdőben magánosan kedvökre viritó virágoknak eszökbe jutott, menyinyire egyedül és magokra hagyott állapotban vannak ök, s mihelyt ez eszökbe jutott, legott el kezdtek panaszkodni mostoha sorsukon.

„Nó ugyan van ám miért legyünk frisek, szépek, illatosak — mondának a virágok — ha az erdő homályában kell élnünk és meghalunk, s legédesebb illatinkat csak a szél rabolja el, ki utóljára is azt sem tudja mi tevő legyen velök. Oh, beh boldogok a kerti virágok! A mivelés által szépülnek, bámulókban hiányt nem látnak és életök egy folytonos ünnepnap! A mi számkivetésünk igen régóta tart; panaszkodjunk s kérjük meg azt, a ki bennünket teremtett, hogy szabadítson ki innen; hisz itt unalmunkban is meghalunk.“

„Kedves leányaim — megszólalt egy kisé hervatag virág, kinek volt már néminémü életbölcseése — azon jártatjátok eszetöket, hogy e biztos menhelyet elhagyva, a nagy világban éljete? Oh higyjetek nekem, isten mindeneket bölesen rendezett, s ha minket ide ültetett, annak kétségkívül az az oka, hogy itt nekünk sokkal jobb, mint más akárhol e-

gyébütt. Hol a boldogság, ha nem e szép előfák árnyékában, melyek zöld lombozata benneteket mind az északi széltől, mind pedig a nyári hőségtől megvéd, és a mely csak azért nyilik szét fejetök felett, hogy ti az eget megpillanthassátok? Ugyan hol tanálhatnátok fel e bámulatos móh szönyeget, mely szineitekhez oly jól áll?

„Ti elszigeteltségről panaszkodtok! Hát semmit jelentő-e egész naphosszat enyelegni a mindig szerelmes lepkékkel, és az éj homályában meglátogatni az erdöket lakó látatlan szellemektől, kiknek előttetek semmi titkuk?

„Oh gyermekim, a világ számtalan kísértetekkel ólalkodik a szegény virágok után. Boldogok azok, kik, mint ti, oly magányban élnek, hová soha el nem hatott a gonosz lehellete!“

E hoszszu prédikációt egy virágtól más virágra terjedő kis suttogás követé. Könynyü kitalálni, mit szoktak mondani ily alkalommal, s minő tiszteletlenséggel szokták a csak most kinyilt virágok a hervatag virág böles tanácsait hallgatni... A fiatalság mindenhol ugyanaz, és mindenütt és mindenkoron gondolatlan.

Némelyek azonban, még pedig a leghig-

gatabbak, — kik közt volt az erényes menta, a becsületes ördögboroda, — azt mondák, de nem igen fenn hangon — aludni kéne már, — késő az idő, — a lefekvés órája rég elkonnogott, — ily fontos dologgal illő vele háltni, — éjszaka jön meg a jó tanács sat. sat.

Szóval azt mondák, mit szoktak az emberek is mondani, mikor félnek és a mikor időt akarnak nyerni.

De a türethetlenebbek azt felelték: jót tenni soha sem igen késő, az élet igen rövid s belőle, kivált a virágoknak, csak napok vannak kimérve, ők a holnapot magokénak nem nevezhetik, s következőleg még a jelen perczet is használni kéne.

„Uff! azt hívém, hogy ez a vén sóska már soha ki nem fogy a beszédből,“ monda egy tövér ökörnyelv a felette lengő vadrózsának.

„Édesem — szóla egy könnyelműségéről ismeretes terjefűnek egy nagyon csintalan pipás — a ki fél a veszélytől, az ismeri is kétségkívül és én legpirosabb viráglevelembe fogadni mernék, hogy a vén sóska a maga virágjában minden bizonynyal megfordult a városban.“

„Ne beszéljetez nekem azokról a vén banyákról,“ monda azon sárga virágok egyike, melyeket salátának is használnak. „Ne beszéljetez nekem azokról a vén banyákról, valamenynyi mind egy húron pendül.“

Mint mindenütt szokott lenni, itt is csak egy volt, azok beszéltek lehangosabban, kiknek legtanácsosabb lett volna hallgatni.

E vitatkozások közben az éj eljött s vele pajtása az álom. Szárnyaikat mindketten kiterjeszték a természet felébe. A kisebb virágok kelyheiket már a földre hajtották és szundikálni kezdettek; — némelyek meg éppen mély álomba voltak merülve.

De a vágy ébren virasztott bennök, s bánatos szegény kis szivökből, legkedvesebb illataikkal vegyülve emelkedett ki.

A virágok illata, az ő égre bocsátott imádságuk, áldozatuk.

Ezen öste, szokottnál meghatóbban emelkedett az égre, s a védangyalok szárnyain feljutott egész az istenség trónusának zsámolyához.

Isten meghallgatá az erdei apró virágok könyörgését, — és kedvöket akarván tölneni, úgy monda:

„Légyen úgy a mint ők akarták.“

Egy pillanat alatt mindazok, kik sorsukat átkozták volt, mintegy csuda által, a nagy világba egy szép kertbe levének átültetve; még a repkény is elhagyta a gyertyánfát, a nád a csermely jó izü locsogását és a téli zöld édes emlékeit — s midőn másnap reggel felebredtek, hajnal hasadtával, miután harmatgyöngyökkel rakott kis köntöseiket megrázogatták, észrevehék, hogy legelőbb vágyaik bételjesedtek, anynyira elbámultak, hogy nem tudák ébren vannak-e vagy álmodniak.

„Oh beh szép itt minden!“ — Felkiáltának elragadtatva, mihelyt bámulásuk mián szóhoz jöhetének. — Minő különbség e gyönyörű kert, mely a nap ragyogó fényében úszik, és a mi sötét erdőnk között!

„Itt legalább megfér az ember s tetszése szerint fejtheti ki magát, van ki kecséinket meglássa, szeressen és bámuljon már valahára! (A kis bohók nem tudták, hogy azt kit bámulunk nem szerethetjük.)

Mindnyájan büszkén felemelték fejüket és ágaskodni, magukat nagyozolni próbálák, hogy félelmes vetélytársaikkal egyenlők lehessenek. De hasztalan! A jó isten őket apró virágokká teremtette volt és ők apró virágok maradtanak. Még nagyobb szerencsétlenségekre egymásnak nem is panaszkodhatának, mert egymástól elszakasztották volt őket: a testvérek nem valának testvéreik szomszédai, a szeretőket meszsi köz választá el kedveiktől; nem vala köztök sem vonzalmi, sem családi kapocs. A kert szabatosága így hozta magával; mindegyiknek ki vala mérve a maga helye. Itt nem kelle boldognak, ha-

nem csak szépek lenni, s e gyönyörű hely diszével szolgálni!

Im az erdei virágok elszomorodtak — de mégis vigasztalák magokat a gondolattal, hogy majd eljönnek, őket szépeknek, kecseneknek tanálandják és szemökbe mondják, és úgy hívék, e szerencsét még sem vásárolták igen drágán. Most csak ezért epednek. — E pillanat közelg. — Mindnyájan készülnek rá, s tőlök kitelhetőleg igyekeznek kitetszeni.

De oh fájdalom! oh szégyen, oh megfélepeetés! Senki szeme sem akad meg rajtok, s ha az ágyokban bátorságban nem volnának, tán még ki is tépnék szegény fejeket; — a legjobban kinyilott patyolat rózsák, melyek minden szemérem nélkül tárják ki kecséiket, a dahliák, melyek hetyke semmiségüket bíbor köntöseikkel palástolják, s mindazon virágok, kiknek minden bájuk csak piperéjükben vagy ragyogó színezetökben áll, a közbámulás tárgyai; csak ezeket nézik, csak ezek látszanak a kert királynői lenni; ezek begyeskednek ott s aratják a körülök tolongó tisztelő sereg dicséreteit, s tettetik magokat, mintha jó formán számba sem vennék.

S ugyan mondják meg nyájas olvasóim, hogy vehették ki magokat az egyszerű délignyilók, a szemérmes papsajt, a kiseded hóvirág, a becses zsálya, a reszkető briza, a bohó harangvirág, az alázatos sz-györgyvirág, a szende gyöngyvirág, az ártatlan búzavirág, a begyeskedő lóborzó, a gyászos scabiosa, sőt maga a natragulya is, meg a vadrózsa és az érzélgő százszorszép, a büszke pézsmarózsák, téa rózsa, damaski rózsa, hónapos rózsa, török rózsa, moh rózsa meg azon hét ezer kilencz száz hét különböző rózsafajta mellett, melyek teszik ma már a kertek dicsőségét, — ne feledjük még a dahliákat, káméliákat, hortenziákat, nárczissokat, oroszlánszájakat...! és még más számtalan sokakat....!

Ah mennyi könny hullott, hány kehely száradt el és a kis virágok mennyire fájlal-

ták az erdei árnyéket és a mohokat, és a csendet és a nyugalmat! — E még mind megjárta volna; de hát még mikor eljött a kertész s kapájával oly közel kasmatolt mellettök! Mindegyikök vére szívökre futott, és mindnyájan anynyira reszkettek, hogy ijedtökben a föld gyomrába buvtak volna. Ezuttal azonban a remegéssel beérték. A halál órája még nem kondult volt meg számukra, és pedig minő erőszakos, minő borzasztó halál órája! Ah erről még képzetök sem volt; mert az erdőben a virágok mind szép halállal halnak meg, és akkor, midőn a jó istennek tetszik, a ki minden élő lényvel szabadon rendelkezik.

De ha meg se haltak volna, sem sok örömök lesz vala az életben.

A déli nap, mely függirányosan süttöttrájok, kik sugárait csak egy zöld fátylon át szokták volt éldelni, irgalom nélkül égette szegénykéket, s körülök nem volt csermely, mely kiaszott tövüket kissé felfrisítse! — Öntöttek rájuk, az igaz, olykor olykor egy egy kis vizet, de minő vizet! Különben is e segély sem érkezett soha a maga idejében, s nem egynek kelle majd elveszni a kellestől öntözés miatt. Még egy kis fű- vagy moh-szál sem volt szomszédjukban, s így kénytelenek valának tengődni, hajtani a száraz, a durva földben, s még ezt is naponkint felkavarták, felkapálták, ne hogy belőle történetből vagy egy barátságos növényke keljen.

„Ah fussunk e mostoha földről — mondanak egy reggel az egyenesebb lelkűek — térjünk vissza honunkba; — induljunk! De miképp lehessen útra kelni annak, a ki nem tanult járni? Im, a virágok újból imádkoznak (a kétségbeesett imádsága) és várják a csodát, mely őket ez átkos földről kiragadja. De a csoda csak nem jön. — Oh a csoda nem történik anynyiszor a hányszor akarnók; és a jóakarát angyalai nem készek mindig szolgálataikat ajánlani a föld lakosinak. Ők újból megkisérték istentől kinyerni, hogy a szegény

száműzöttek szülőtte erdeikbe visszatérhesenek; és az istenség kéréseiket meg nem hallgatá.

Azóta vannak erdei virágok a kertekben is, és mintha az ég átka nyomná szerencsétlen nemzedéküket, szegénykéek soha sem nőhettek magasabbra, sem szebbekké nem válhattak, mint a minők azon pillanatban valának, midőn az erdőt elhagyák, és a mivélésnek soha sem sikerült őket megváltoztatni. Ezt az isten így akarta, hogy őket elégedetlenségökért és hiúságokért megbüntesse.

E szerint a nagyravágyás és kandiság, melyek okozták az első ember bukását, okozták az erdei és mezei virágok bukását is.

Malcolm.

A Dzsingiskán vezérei.

A tatár hét nemzetségnek hét főnöke, kiket a babona Dzsingiskán hatalma alá hajtott, népeikkel egyetemben öszszegyültek egy nagy téren, s magok közzé egy magas trónust emeltek, ennek lábához egy fekete kecskeszörből készült nagy szőnyeget teritettek. Leendő császárukat e szőnyeg közepére állították, s a szőnyeget mind a heten megfogták. Választottjukat felemelték, a trónusba tették és khán-joknak kiáltották ki. Ekkor Dzsingiskán vezérei hűségét és engedelmeségét megkisértendő, mind a hétnek megparancsolta, hogy saját serge előtt közülök kiki első szülött fiának maga kezével fejét vegye — — — és a vezérek engedelmeskedtek. E barbár próba után fogott neki aztán Dzsingiskán hódoltatásainak, melyek őt oly nevezetessé tették.

Az aranyvilágból.

(Egy fiatal német kereskedő magánleveléből.)

San Francisco, octob. 31-én 1849. Valparaisoból kiindulva, ötven napi szerencsés és gyors hajókázásunk után, e folyó hó 12-én megérkeztünk a san franciscoi kikötőbe. De a kikötő bemeneténél négy egész

nap kelle az ellenkező szelekkel küzdenünk, melyek mind egyre a sik tengerre vetének vissza.

Több hajó jött velünk szembe, mi nekünk a szabatos közlekedés jó előjelének látszék. De midőn az omlatag erősség mellett, melyet egyetlen ágyu sem védelmez, eleveztünk, az én várakozásaim legalább nagyon is alá hangolódtak, s midőn a kikötőben horgonyt vetve itt legalább is 500 hajót minden közlekedés nélkül, s csak imitt amott pillantánk meg egy egy emberi lényt, ekkor már némi nagyon is kellemetlen érzés fogott el. A városból csak néhány, mindazáltal csinos házat láthatánk, a többit dombok rejték el szemünk elől.

Szombaton több útas szállott ki a városba s tért vissza a hajóra nagyszerű és mesés elbeszélésekkel. Magam csak vásárnap reggel mentem a városba, melyben hosszabb ideig vesztegelni s isten segedelmével szerencsémeket megalapítani remélem. Midőn a város nevezetét haszná'om, meg kell jegyeznem, hogy ez egy nagy vásárhoz hasonlít leginkább, s jobbára fa bódékból és sátrakkból áll, közbe néhány egy emeletes faházakkal s még kevesebb ó spanyol-dívatu épületekkel vegyesen. És ezen városban körülbelől 50,000-nyi mindenféle nemzetből álló lakosság a legélénkebb közlekedésben él. Majd mindenféle portéka az utcán hever, a házakat senki sem zárja bé, a személy es nagyon bátorsága hihetetlen nagy, mivel hogy az álladalom és törvény elleni mindennemű kihágást borzasztó szigorral s többnyire bitófával büntetik. Azon tizennégy nap alatt, mióta itt vagyok, hetet akasztottak.

Ide érkezésem nagy szükséggel és nyomorral vala párosulva. Mint fiatal kereskedő jöttem ide, szerencsét próbálni, több barátimmal, kiknek volt is egy kis pénzecskejük, társaságba egyesülve és több rendbeli kereskedelmi cikkekkel felkészülve. Azonban alig érkezünk meg, társaim, kiknek csak volt va-

lamics
ladnak
életem
követil
látva,
tanom
mi itt
nyomo
legyek
álmok
hogy
aranyb
megny
ten me
nyomon
resked
és bizt
akadun
egy jó
mat ma
költség
lön rak
kerül.
Az iga
hozi já
vagy f
nagyitá
városba
tásítól
állapot
tel és
déből
ben e
szerenc
fiakat
egéssé
E vidé
mert m
den sz
Ez az
rosában

*) Eg
lun

lamieskéjük, nyakrafőre az aranyvidékbe szállnak, és más útasok, kiknek szilárdságáról étellemmel kezeskedem vala, ezek példáját követik. Magam nem sok pénzzel voltam ellátva, s ebből árucikkeimet szárazra szállítanom s róluk a vámot meg kelle fizetnem, mi itt nem kis költséggel jár. Képzelmek önök nyomorult helyzetemet. Nem tudám mi tevő legyek, éjjel nappal a legszedítőbb aranyos álmok ostromlának, s már már azon valék, hogy mindent abban hagyva, magam is az aranybányákhoz nyargaljak. Ekkor vigaszt és megnyugovást az imádságban keresék és isten meghallgatott és nem hagyott el az én nyomoruságomban; visszaadá nekem a kereskedelemben anynyira szükséges nyugalmat és biztosságot. Az egész világon mindenhol akadunk jó emberekre, így akadtam én is egy jóindulatu kereskedő-házra, mely áruimat magához vevé és ez által engem tetemes költségtől s kártól kimélt meg; mert egy külön raktár havankint 500—800 dollárba *) kerül. Hitelem és becsületelem megmentettem. Az igaz, nagyon csalogató az aranybányához járulás, mert ezen ércz itt nem uncziavagy font számra, hanem — minden legkisebb nagyítás nélkül szólva — mázsaszámra jön a városba. De én földieim átkai- és kárhoztatásitól borzadok, kik szegény vagy gazdag állapotban, de mindnyájan özszeronesolt testtel és egészséggel térnek meg az aranyvidékből, s átkozzák még az óráját is, melyben e vállalat eszöbbe jutott. Mégis van elég szerencsés példa, mely a leghiggadtabb férfiakat is kísértetbe hozza arra nézt, hogy egészségöket ezen mesés vidéken feláldozzák. E vidék gazdagsága nincs eléggé leírva, mert megmérhetetlen kiterjedésű helyen minden szeg-lyukban képtelen sok aranyot ásnak. Ez az oka aztán, hogy San Francisco városában minden képtelen drága, s minden

munkát, minden kis fáradságot hallatlan áron fizetnek. Itt semmiféle fehérműt nem változtatnak, hanem a szennyest eldobják, mert tizenkét ing mosása 6 dollárba kerül; holott tizenkét finom új inget 5—6 dolláron, tizenkét harisnyát pedig másfél dolláron mindig meg lehet venni. Étél, ital jó, de módnélkül drága; egy dolláron alól semmit sem kaphatni. A zöldség legnagyobb ritkaság, s érette majdnem anynyi aranyot adnak, a mennyit nyom; például egy kisdud fő káposzta 3 dollár, 100 font chili pityóka 25 dollár, egy font vaj $\frac{1}{4}$ dollár, 1 font sajt másfél dollár, egy flaskó ser 1 dollár. Eleinte hozám hű maradt egyetlen barátommal G...val egy 20 talp hoszszu és 12 talp széles amerikai fa-házikót béreltünk, s e nyomorulyukért, melylyel a pusztá falaknál egyebet nem kaptunk, hónapjára 150 dollárt (750 v. forintnál többet) kell fizetnünk. Bútorokat kaphatni a vendéglőknél, s egy jó szekrényért könnyen megadnak 100 dollárt. Az éttermek és kiadó szobák nagyobbára kínaiak birtokában állanak, egy egy szobában 30—40 ember is együtt lakik, s e teljességgel nem kényelmes szállásért mindenki 12—15 dollárt fizet egy hétre. A kézművesek közül csak az asztalosoknak, meg az ácsoknak van munkájuk; és képtelen napibérök 8—12 dollár. A gyógyszerárban 3 dolláron alól semmit sem adnak, s az orvosnak egy látogatást 5—15 sőt 40 dollárral is fizetnek.

Mind e mellett mindennemű áru-, sőt fényüzési czikk is van elég. Ha portéka helyett 10,000 pforint tőkével jöttem volna ide, fél év múlva gazdagon térhettem volna haza.

Az égalj nem igen egészséges, mert sok dühös szél fú és a légmérséklet igen változó. Napfényes időben nappal 26—27 fok, esős időben 18—20, éjjel pedig 10—15 Reaumur fokkal kevesebb a meleg. Ugyanez okból általában melegen, gyapju szövetekbe öltöznek. Nyári köntösöket nem lehet használni. Itt nem tudják mi a fűtő, mert a szobákat soha sem kell fűteni.

*) Egy dollár körülbelöl anynyit ér, mint nálunk egy két forintos tallér.

Hogy újból az aranybányákra térjek, mint veszem észre gőzösen vagy postakocsin négy öt nap alatt kényelmesen oda juthatni. Örülök rajta, hogy a naponkint megérkező és minden idegeinket felizgató aranyeny nyiség tekintetét már megszoktam, s hálát adok istennek, hogy engem más úton is boldogított. Ugyanis az első cukrászbolt tulajdonosa már több helyeken felkeresett s ki nyilatkoztató, hogy kiválólag bizik bennem, és megkínált felügyelői és könyvvívői hivatalal, szabad szállás és koszt mellett hónapjára 125 dollárt, ha pedig az egész esős időre bészegődöm, 200 dollárt ígért. Én az utóbbi ajánlatot fogadtam el, s e szerint telen át keresni fogok anynyit, hogy a jövő tavaszon saját erőmen kezdhetek valamit. A piacz állásával pontosan megismerkedtem, s a portékák áráról naponkint értesíttem, hogy így alkalom adódván, a kezem alatiakat nyereséggel eladhassam.

Az életmódra nézve meg kell jegyez nem, hogy itt többnyire csak húst esznek, mi az egészségnek, kivált ha mértékletlenül élnek vele, nagyon is ártalmas; meg azt, hogy nagy bánatomra itt fris vizet magára nem ihatik az ember a nélkül, hogy a vérhasnak magát ki ne tegye, mi 3—4 hónapig eltart és sokaknak életökbe is kerül.—

Egyetlen kívánságom csak az: tartsa meg az isten önöket velem együtt jó erőben és egészségben. N é m e t b ő l.

Czél szerű és olcsó marhatakar mány.

(A „Gazdasági Lapok“ból.)

Valamint mindenben, úgy a marhatartásban is a szükség legelső mester lévén, tán kedves olvasmányt nyujtok, legalább némely okszerű marhatenyésztőnek, ha e lapok hasábjain egy, a szükség kényyszerűsége által feltalált, a czélnek tökéletesen megfelelő, s a mellett olcsó marhatakar mány nemérl most,— midőn a takarmányhiány mindnyá-

junkat a levertségig aggaszt és sujt, röviden szólok. A tárgy egészen a tapasztalásból merített eszme lévén, kötelelességemnek érzem azt, mint igen czél szerűt, a magyar gazdaközönséggel tudatni. Menjünk tehát a tárgy egyszerű előadására.

A mult 1849-dik évben a folytonos hadjárások miatt, a szénakészítés hazánk igen sok vidékein oly igen későn történhetett, hogy ez által a széna sokkal keményebb, vastagabb szálu és soványabb lett, mint más években, és éppen e miatt az ily szénából a marha ha tisztán azon tartatik, sokkal többet fogyaszt, és kellőleg még sem tápláltatik. Hogy tehát a gazda a mostani takarmány-szűk időben kevés, drága és sovány készletét haszonnal és kívánt sikerrel adhassa marhájának táplálékul, a tapasztalat által igen czél szerűnek valósult következő étetési módot vegye gyakorlatba:

Mindenek előtt intézkedjék a gazda, hogy minden felétetendő sovány és vastag szálu szénája apró szecskának vágattassék, legyen kézzel csévelt ép őszi szalmája, mi hasonlóul szecskának vágattassék, a szénát és őszi szalmát együtt lehetővén vágni. A szénaszecskából azután vegyen egyszeri étetésül, egy darab fejős tehénre 2 fontnyit, a szalmaszecskából 5 fontnyit, s vegyítse ezt jól össze; ha van ép törökbúza-szár, ez szinte apró szecskának vágatandó, s belőle 2 fontnyi ugyanannyi szalmaszecská helyett a feljebbi vegyítékhez adandó. Mindezt jól összekevervén, egy 1 láb magas négyszögű rakásba kell összeigazítani, s azt — egy darab fejős tehénre egy lat konyhasót és $\frac{1}{4}$ — $\frac{1}{2}$ iteze vizet számított arányban, jólöre elkészített sós hidegvizzel folytonos keverés mellett megnedvesíteni, hogy az mindenütt kellőleg nedves legyen. Egy kevés jó ép polyvát is, árpa- vagy törökbúzadarát, vagy megszitált lóher-, luczerna- s réti szénaport, egyet vagy mást, a mi van, hogy izletesebb legyen az eledel, kell hozzá vegyíteni. Egy

darab fejős tehenre elég $\frac{1}{2}$ iteze árpa- vagy törökbúzadara. Ha van burgonya, burgundi- vagy sárgarépa, ezt is őszszevágva lehet a vegyítékhez adni. Az ily módon és arányban elkészített vegyíték azután, t. i. egyszeri étetésre való, többször igen jól őszszekeverve berakatik egy vagy több kádba, abban erősen betapostatik, s a kád jól befedetik, és azután így 24—36 óráig, míg az erjedés (lorradás, Gaehrung) első fokozata s 30—35 R. szerinti fok meleg nem mutatkozik, érintetlenül áll. Az erjedés kádak nélkül is, ha a szecskavegyíték az istállónak egyik kideszkázott szögletében kellően őszszerakatik és betapostatik, bár nem oly tökéletesen, de mégis czéltérőleg eszközölhető, mi természetesen kisebb költséggel jár; ilyenkor azután a kellő erjedés a küllevegő mérsékletének változatlansága miatt később szokott előállni. Midőn már a szecskavegyíték 30—35 fok meleg erjedésbe jött, a kádakból s illetőleg helyéről felszedetik, s a marha elibe kis adagokban rakatik, mely azt saját szerű kellemes szaga és ize miatt a legnagyobb étvágygyal egészen tisztára felemészti. E vegytani okoknál fogva izletes és táplálékonyabbá vált meleg szecskavegyítékből azonban, a marha elibe egyszerre sokat nem kell önteni, hanem minden étetésekor, napjában télen két étetést téve, 3 vagy 4 adagban. A szecskavegyíték felemészése után minden fejős tehenre $1\frac{1}{4}$ fontnyi ép tavasz szalma lesz adandó, ezt követi az itatás, mely után ismét minden fejős tehenre $1\frac{1}{4}$ fontnyi tavasz szalma tétessek a marha elibe. És ezzel az étetés végre van hajtva, mely valamint az előadott móddal és arányban a fejős teheneknél, ugy legjobb haszonnal és sikerrel a tinóknál, vonó ökröknél és juhoknál is biztosan gyakorolható, még pedig akár kis, akár nagyobb gazdaságoknál.

Az itt előadott étetésnek hasznosságáról és czélszerűségéről néhány héten keresztül tett kísérlet és pontos felszámítás által, mit magam is tettem, mindenki meggyőződhetik,

miszerint az imént előadott étetés mellett, a gondos okszerű gazda takarmányának $\frac{1}{2}$ részét megtakarítja, mi a jelen felette drága s takarmányszűk időben igen nagy figyelmet érdemel, és marháját olcsó s vegytani okoknál fogva izletes és táplálékonyabb takarmánnyal képes tartani.

Ezen étetési módot a német okszerű gazdák már régóta igen jó sikerrel gyakorolják, a mint erről magamnak is Württembergben több helyen, jelesen pedig Reinhardt jószágbérő ur berkheimi majorjában alkalmam volt meggyőződni, ki az ily étetési módot évenként leginkább szarvas marhájánál szokta használni, s mint igen czélszerűt különösen ajánlotta. Azonban meg kell jegyezni, mi-ként valamint mindenhez, ugy ezen itt felhozott étetési mód kiviteléhez is kedv és tántorithatlan szilárd akarat kívántatik, e nélkül ne fogjon hozzá senki; mert ha azt valaki a „Gazdasági Lapok“ czikkei iránt gúnyos megvetéssel viseltetni szerető némely álgazdatisztek szomorú példajakint, csak amugy egykedvűleg, minden benső jóakarattal és szilárd elhatározottság nélkül gyakorlatba vevendné, a kívánt eredményt látni bizonyosan nem fogná. Kedvvel kell tehát és szilárd akarrattal ehez is fogni, s azt egész türelemmel és kitartással folytatni, ha jó eredménynek örvideni ohajtunk, emlékezve mindig a halhatatlan emlékü Schwerz azon minden gazda szívébe mélyen bevésendő arany szavaira: „Sokat tehet a szorgalom és az értelmesség, semmi sem nehéz annak, ki a jót, hasznost és czélszerűt egész lelkéből akarja.“

Kelt Aszalón, február 10-én 1850.

Soltész Márton.

Hány hét a világ?

Franciaország február hava 24-ik napján keresztül esék a nélkül, hogy szép piros pozsgás fiai csupa testvéri szeretetből egymás testének vérént ontották volna.

De nincs okunk félni, hogy e francziás gyakorlatok a testvér-szeretetnek a parisi divatból egyhamar kimenjen: királpártiak és socialisták oly mérgesen állanak szemközt, mint egymással küzdő vérszomjas vadak, s majd anynyira öszszemardossák és felfalják egymást, hogy a szép franczia földön, mint a báró de MáuX egymást felfaló medvéje és oroszlánnya a küzdhelyen, nem hagynak egyebet hátra magukból csupa — két farknál — két tehetetlen párttöredéknél, hogy a szomszédoknak gunyja és könnyü prédája legyen. De bizzuk a jövőt a franczia nemzet fatumára, hadd végezze a mit végeznie kell: most elég csak anynyit, hogy a februári forradalom másod évnapiján gyászmisét tartottak minden egyházban a kormány rendeletéből. És méltán, mert ekkorig csak gyász és mondhatlan inség szállott ki a népekre azon vérpiros napból.

A franczia népnél rossz vért csinál az országnak négy katonai parancsnokságra lett felosztása; háromnak élén már működnek a parancsnokok, szilárd királyi érzületű férfiak, s az ország egy része úgy látszik ostromállapotba van vetve, bár nincsen kimondva. Lehetnek a presidensnek is titkos tervei: mint halálig való consulság vagy éppen császárság; de erre most vékony a remény. A legitimisták csak V. Henriket akarják, az orleanisták csak a Lajos Filep családat, és ha tervöket ki nem vihetik, az esetre nyilván kimondták, hogy csak respublicát akarnak és senki fiát nem, ha bár a Nagy Mogul unokaöcsese volna is. És unokaöcsénk bizonyosan még nem feledte el a jó tanácsot, mit egy bálban létekor egy álarczos sugott

fülébe, t. i. csinján beretválj, mert megakadsz.

Görögországból oly hírek repdesnek, hogy a franczia közbenjárásnak sikerülend az angol haragját lecsilapítani. Egy fecske ugyan még nem szerez nyarat, de okunk van hinni, hogy lord Palmerston tekintetbe veszi az angol közvéleményt is, mely védszárnya alá vette a kiseded görög nemzetet. A két pörös sziget elfoglalása sem valósul; de miért is vágnék e kopár fészkekre oly roppant birtoku ember, holott a két sziget egész népessége nem több — három kecskénél.

A porosz kormány 18 millió tallér rendkívüli hitelt kért és meg is nyert az országgyűléstől a hadisereg mozgóvá tételére. E mozgás Schweicz ellen indul, vagy azért hogy Neufchatelt, mihez a porosz jogát tartja, visszaszerezze, vagy hogy a menekülteket kiriaszsza a Gletscherek közti meleg fészkekből, s más hatalmakkal is egyesülve, a schweiczi szövetség pár éve alkotott alkotmánya helyébe a cantonok régi önállóbb szerkezetét visszaállítsa. Nem tudni, a Schweicz elleni rendszabályokban résztveend-é a Napoleon Lajos kormánya, vagy a mint hiszik, semleges szerepet játszand. Mint bizonyost írják Parisból, hogy miután porosz hadseregek közelednek a schweiczi szélekhez, a franczia kormány elhatározta maga is erősíteni saját őrségeit Franciaország keleti határszélein, s a közvélemény nyugtatására jelenti, hogy ez eljárásával szándéka a franczia névnek becsületet szerezni kívülről. Elvárjuk, s csak anynyit mondunk: Észszel indulj, okkal járj.

A „Népbárát“ hetenkint egyszer, vasárnap, jelenik meg. Ára félévre: helyben 1 fr. 30 kr.; postán 1 fr. 42 kr. pengőben. Elfizethetni: helyben Tilsch könyvkereskedésében vidéken minden cs. kir. postahivatalnál.

Felelős szerkesztő MAKOLDI SÁMUEL.

Nyomatott az ev. ref. kolégjom betüivel.

Vasár

babár
szörny
soha
szólot
dálato
dom
lyeke
lehető
fordit

dolog

müki

nagy

neke
Holl
laha
ba
felta
rele
azon
azon
ural